

1889-01-18

SENDER

Johan Rohde

RECIPIENT

Emil Hannover

FACTS

Document type:

Letter

Language:

Dansk

General comment:

Flere af de viderebragte oplysninger i brevet her, følges der op på i brevene 9. januar, 21. januar samt 4. februar 1889.

Sender's location:

København

Mentioned people:

Raphael

Tizian

Ernst Bojesen

Rasmus Christiansen

Christoffer Wilhelm Eckersberg

Maurice Hamel

Vilhelm Hammershøi

Carl Holsøe

Peter Johansen

Ludvig Kabell

Peder Severin Krøyer

Julius Lange

Karl Madsen

Ferdinand Meldahl

Asta Nørregaard

Henrik Olrik

Viggo Pedersen

Niels Pedersen Mols

Joakim Skovgaard

Agnes Slott-Møller

Harald Slott-Møller

Fritz Syberg

Julius Thomsen

Lauritz Tuxen

Frederik Vermehren

Johan Peter Wildenrath

Viggo Winkel

Kristian Zahrtmann

Archive:

Den Hirschsprungeske Samling

TRANSCRIPTION

1.

Kjøbenhavn d. 18/1 89.

Nyhavn 22 1. K

Kjære Ven!

Deres elskværdige Kone har sikkert Ret, naar hun beder Dem tilføre Brevkortet den Bemærkning, at det væsentligt er "Bysladder", De vil vide. Men spørg hende i den Anledning fra mig, om hun kan undvære denne Ingrediens; hun er nemlig i saa Tilfælde et enestaaende Exemplar af Slægten "homo". Altsaa om Wildenraths Lotteri følgende: Sedlerne ere udsendte behørigt stemplede og tildels betalte, og Træknin-gen finder Sted i næste Uge. Naar alt er i Orden skal jeg sende Dem en kort Oversigt over Status. Dernæst følgende Spørgsmaal: 1. Hvorfra skriver de 180 Kroner sig, som ere mig overleverede i en Sparekassebog? Jeg troede, da jeg modtog dem, at det var opkrævet Betaling for Sedler. Men Beløbet er jo større end det, De har opkrævet.

2. Man har fra flere Sider udtalt sig om det indkjøbte Billedets Kjedelighed; jeg har endogsaa faaet det Svar paa Anmodning om Kjøb af Sedler, at var det et andet Billede, vilde man have taget en Seddel. Jeg spørger nu kunde det lade sig gjøre at lade den even[-]tuelle Vinder bytte Billedet bort imod et andet usolgt Billede af W. til en ringere Salgsværdi? Man har nemlig forespurgt om sligt. Vi har jo selvfølgelig ingen Fordel af et sligt Arrangement, da der nu næppe bliver solgt flere Sedler, men det er jo altid det behageligste [2]

at vise den Imødekommenhed ved en saadan Lejlighed, som man kan uden at gaa imod sine egne Interesser. (Hvis De mener det mere fordelagtigt for Wildenrath beholde det andet mindre Billede end det bortloddede, vil jeg ikke foreslaa Arrangementet). — .

Saa var der Kunstbladet. Ja taler man med Udgiverne saa siger de, at Bladet naturligvis gaar ind, men træffer man saa Dagen efter Redaktøren¹ overrasker han en ved at meddele, at det er noget, han ikke har hørt det mindste om, og at

Kunstbladet naturligvis fortsætter i det nye Aar — Saa tales der om et Projekt med Kunstforeningen (et Projekt som nok paa et Bestyrelsesmøde for et Par Dage siden døds dømtes) saa om, at Bojesen har Lyst til Entreprisen, og saa endelig om at Winkel, da han hører den megen Efterspørgsel, ikke vil af med det, men drive det for egen Kapital. Naa, Sandheden er vel den, at vi engang henad Sommertiden, naar Varmen kommer i Luften, og De kommer hjem for at ligge paa Landet efter at have rejst det halve Europa rundt, pludselig en skønne Dag ser det sidste Nummer af Kunstbladet, som med smilende Ansigt meddeler det forbausede Publikum sin dødelige Afgang. "Man" er forøvrigt ikke mig; jeg har nemlig ikke talt med Madsen, siden jeg saa Dem.

Langes Foredrag i Kunstforeningen har jeg ikke selv hørt — jeg er ikke Medlem — men De synes ikke at gjøre megen Lykke; de skulle være udtværede, kjedelige og fremfor alt holdningsløse. Han taler om alt og

[3]

alle, bruger en Aften til at fortælle "mine Tilhørere" om Professor i Kemi Jul. Thomsens Theorier om Lyset, forudsætter en anden Aften at ingen af "mine Tilhørere" har hørt Navnet Apollodores og opfrisker saa gamle trivielle Anekdoter fra Kofods lille [?], om Manden der malede Druer, som Fuglen aad plukkede efter, tilbage-lægger saa i en Time Vejen fra de gamle Grækere over Tizian til den "gule Dame" som han i en Time, hvad Tegningen angaar sammenligner med Olrik og forøvrigt synes i hvert Fald at vurdere, for i en anden Time at rette sit sværeste Skyts imod den. I det hele taget synes han at bruge hveranden Time til at tage Forbehold imod, hvad han har sagt i den foregaaende. Har dvælet meget længe ved Eckersberg og Vermehren, har omtalt Viggo Pedersen, Kabell Holsø og Syberg (hvilken sidste han satte meget højt). Endt med at sammenligne den ældre danske Kunst med en Stuepige og den moderne med en frisk Fyr med Hatten paa Snur", som alle (?) holdt af undtagen Stuepigen, og sluttelig henført Eckersberg til yderste

Højre og (følgelig (?)) aldeles blottet for al Genialitet
.....1 — som sagt jeg har ikke hørt
Foredragene[,] muligvis vilde jeg have fundet dem for-
træffelige; ovenstaaende er hvad Brudstykker af hvad
enkelte Tilhørere er krammet ud med; men efter
de Udtalelser, jeg har hørt synes Foredragene at være
beregnet paa en Tilhørerkreds af gamle Tanter, som

[4]

lige akkurat kjender Kunstmaleren Raphael.
Hans frygtelige Ængstelse for at sige noget for rosende
eller dadlende eller i det hele taget noget bestemt, synes
især at irritere Tilhørerne. —

— Fra Møllers har jeg ikke hørt i længere Tid, fra anden
Side er der bleven fortalt, at Møller har været syg —

De taler om et Rygte, som har naaet Dem og som
gaar ud paa at Peter Johansen skulde have skrevet
Teksten til en Bog, Meldahl har udgivet.

Jeg véd ikke, hvilken Bog De sigter til, men Johan[-]
sen har for over et Aar siden fortalt mig, at han arbej[-]
dede paa en Bog, som M. skulde udgive, og som hand-
lede om dansk Renaissance Arkitektur.² Hvis De inter-
esserer Dem for de Herrers Arbejdsmaade skal jeg gjerne
fortælle Dem, hvad jeg véd; Det er Ting som Johansen
aldrig har lagt Skjul paa og som jeg troede De kjendte
meget bedre end jeg.

En bekjendt tysk Fotograf (hvis Navn De formodentlig kjender,
jeg husker det ikke i Øjeblikket.) sender en Medhjælper herop
med en Fotografkasse; han kjøber en kortfattet Rejse-
haandbog over Kjøbenhavn og Omegn og drager ud og foto-
graferer paa maa og faa og han har saa formodentlig
set i Statskalenderen, hvem der var den betydeligste Mand
paa Kunstens Omraade, og han henvender sig følgelig til
Hr Etatsraad Meldahl og anmoder ham om at skrive
Teksten; denne erklærer sig villig til lægge Navn til og
modtage Honorar, men henvender sig privat til den
Sagkyndige paa Arkitekturens Omraade Hr. P. Johansen

[5]

da hans mange Forretninger ikke levner ham Tid.
Hr. Meldahl giver saa Johansen et Par Vink, men efter
P's Sigende er det denne som laver Bogen. Mange

Jeg saa en Dag Fotografierne igjennem og udtalte min Forundring over, at mange af vore interessanteste Renais-sanceting manglede, medens der var Ting imellem, der slet ikke vedkom Renaissancen. Jeg fik det Svar, at det var nu noget som Fotografen havde ordnet og han (Fotografen) havde ikke Lyst til at gjøre nogen Forandring heri, og saa havde de andre nu kun at bruge det Materiale, der var. — Det er paa denne Maade at man viser sig som Patriot og Videnskabsmand paa engang, naar man er Ihændeher af Rigets øverste Embeder. — Det er imidlertid Aar og Dag siden at Johansen fortalte mig om denne Sag, hvis den derimod skulde have en mere bestemt Interesse for Dem, skal jeg gjerne faa den opfrisket eller supleret.

Hvad Folk maler?

Ja Christiansen maler Soldater og jeg ingenting! se det er ikke noget nyt.

Hvad Hammershøj arbejder paa er en Hemmelighed, han ikke røber.

N. Mols har malet nogle nydelige Kalve, som han vil have til Paris. Ja der er jo iøvrigt ingen Mennesker hjemme, saa hvorledes skulde jeg vide mere.

For resten tegner det sørgelig med Deltagelse i Paris-erudstillingen, der er nok anmeldt saa faa Billeder,

[6]

at det har været taget under Overvejelse, om man ikke helt burde opgive enhver Deltagelse for ikke at gjøre Fiasko. Siden Hamels Artikel³ blev offentliggjort har en stor Del af de ældre bestemt sig til helt at afholde sig fra Deltagelse — . —

—

Kronprinsen rejste i Dag til Stockholm...

Prinsesse Marie skal paa Kadetbal d. 26. —

Tuxen og Krøyers Elever skal imorgen Aften spille Kegler hos "Bolts" i Alléegade.⁴ —

Hvalen er endelig ankommen "den er det største af Alt, hvad der hidtil er set i Danmark" (efter Berlingske) "Isen er usikker".

Zartman og Skovgaard var i Sparta, men da de

en Dag fandt deres Lammesteg ophængt i Retiraden
flygtede de til Korfu, hvor man ingen Retirader skal have.
Christiansen til Audienz hos Chefen for Husarerne, laante
en Sattel og to Muleposer.
Dito solgt Napoleon til Winkel.
Dito tjerner udmærket
Dito tjener glubende.
Dito har tænkt paa at købe et Apothek til sin Broder.
(Correspondance fra Rom) Frk Asta Nørgaard finder, at
Løftet i det sextinske Kapel gjør sig svært dekorativt !!!!
(Correspondance fra Paris) Kl 8-10 maler jeg en Hestestål paa
Mars[?]-Marken, fra 10-12 arbejder jeg i en lille Kirke bagved
Panthéon. Kl 12-2 tager jeg ud til Asnières til et Friluftsbil-
lede fra 2-4 er jeg i Lag med en Vinstue for Arbejdere
fra 4-6 den samme Vinstue i "Kunstig" Lys og fra 6-8
i elektrisk Lys, saa et lille Maaneskin til 10 men saa
er jeg træt og gider ikke se mere af Paris!
(Correspondance fra Berlin endnu ikke ankommen).
Ja nu kan jeg s'gu ikke mere; men jeg
vilde dog ikke have at Deres Kone skulde sige
Sladder for ingen Ting — De véd nok den stakkels
Mand maa altid undgjælde for Konens Dumheder.
En venlig Hilsen til Deres Hustru og
Dem selv
Deres
Johan Rohde
Christiansen beder hilse.

¹ Karl Madsen var i 1888 redaktør på Kunstbladet.

² Ferdinand Meldahl udgav i 1888 "Denkmæler der renaissance in Daenemark" (1888).

³ Maurice Hamels artikel "La peinture du Nord à l'exposition de Copenhague" i Gazette des Beaux-Arts (1888). Hamel fremhæver her de yngre maleres fortrin (Skagensmalerne især) på bekostning af den ældre generation.

⁴ Det er usikkert, hvem der her refereres til. Muligvis konditor Fernando Emilio Bolt, som ifølge folketællingen 1. februar 1890 var bosat i ejendommen Allégade 19. Sønnen Niels Peter Emilio Bolt (1886-1965) blev senere maler og studerede på Kunstnernes Frie Studieskoler under Johan Rohde.

Kjøbenhavn d. 18, 89.

Bryllup

1.

Kybenhavn 22, K.

Kjære Ven! Deres elskverdige Brev har sikkert Ret, naar
him bette Dem tilfjere Brevet om den Bemærkning, at
Det væsentligt er "Dygladde", De vil vide. Men spørg
hendes i den Anledning fra mig, om him kan ind-
vise denne Ingrediens; him er nemlig i den Til-
fælde et uerstatende Exemplar af Slagten "komu".

Altsaa om Wildenraths Løben følgende: Sædvanen er ud-
sædvanlig betingst stempel og tildele betalte, og Trækin-
gen finde Sted i næste Uge. Naar alt er i Orden skal
jeg sende Dem et kort Oversigt over Færd.

Dermed følgende Spørgsmål: Hvorfor skrev De 180 Komer
ig, som en mig overleveret: en Spørgsmaal bog?
Jeg hørte, da jeg mødte Dem, at det var opkrævet
Beretning for Sædler. Min Betragtning er jo stærk end
der, De har opkrævet.

Man har for flere Sider udvalgt sig om det indkjøbte
Billede af Kjædet; jeg har udgivet faaet de Sær-
lige Anmodning om Kjædet af Sædler, at der er et
andet Billede, vilde man have taget en Sædler.

Jeg spørge nu him om de lader sig gøre at lade ^{den} Færd
heller Vinder bytte Billedet bort imod et andet usolgt
Billede af W. til en mindre Salgs værdi? Man har
nemlig foreslået om skif. Vi har jo selvfølgelig ingen
Færd af et skif Arrangement, da der nu næppe bliver
solgt flere Sædler, men det er jo alligevel et behageligt

at vise den Kunstkommentar ud en saadan Lignelse,
som man kan uden at gaa ind i sine egne Følelser
[Hvis De ender da med forbløffet for Udsagnet at
brænde det andre mindre Billede end det forlødende,
vil jeg ikke foretage Arrangementet]. —

Saa var det Kunstbladet. Ja taler man med Udgiveren
saa siger ^{de} hans naturlige gaa ind, men træffer man
saa Dagen efter ^{Redaktionen} overbeviser han en vel at meddele, at
der er noget, han ikke har hørt det mindre om, og at
Kunstbladet naturligvis fortsætter; det nye da
Saa taler de om et Projekt med Kunstforeningen (et
Projekt som nok gaa i Beskyddelse for et Par
Dage siden død dømtes) saa om, at Bogisen har
Lyk til Entreprisen, og saa endelig om at Winkel, da
han hører den megen Efterspørgsel, ikke vil af med
det, men sin det for egen Regning. Naar, Saad
heden er vel den, at vi engang herad Sommeren,
naar Varmen kommer; Lyk, og De kommer igen
for at ligge paa Lands efter at have rejst det halve
Europa rundt, glædelig saa stemme Dag om det sidste
Nummer af Kunstbladet, som med smilende Ansigst
meddele det forvandede Publikum sin dødbringende Afgang.
"Man" er forvundet ikke mig; jeg har nemlig ikke talt
med Madam, siden jeg saa Dem.

Lange Fredag; Kunstforeningen har jeg ikke selv hørt
— jeg er ikke Medlem — men De synes ikke at gøre me-
gen Lyk; de skulle være indtrængende, gjedelige og
femfar alt holdningssom. Han taler om alt og

alle, bryde en Aften til at fortælle "min Tiltænkning"
en Professor i Kemi J. Thomsen Thomsen an Lyng,
forudsætte en anden Aften at møde af "min Tiltænkning"
har vist Narnes Apollodorus og opførte et gammelt
hivende Anecdote fra Kongens Tids, om Manden der
maled Dames, som Tegner end plettede efter, tilbragte
begge den i en Time Vigen fra de gamle Gæster
over Tizian til den "gule Dame" som han i en
Time, hvor Tegnere angav sammenhæng med Oline
og forsvare sig; hvor tale at vinder, for i en
anden Time at rette sig over Skjæls indord den. I det
dette Tegn synes han at bryde horenden Time til at
begge fortælle indst, hvor han har sagt i den
Afgængende. Her brødt meget lang, ved Eckerby
og Carmelton, her omfattet Vige Tederen, Kavelle
Holsen og Syber (hvilken side han satte meget høj).

End med at sammenhæng den anden Tante Kinde
med en Stuepige og den morder med en frisk Fyr med
Hatten paa Tinde, som alle (?) holdt af indbyrdes
Stuepigen og sluttelig henfør Eckerby til gode
Hjort og [fjort (?)] aldeles blot for al Genialitet.

..... Som sagt jeg har ikke vist
Foredragene muligvis vilde jeg have fundet dem for-
treffelig; omstændende er hvad Ordstygger af hvad
fulde Tiltænkning er krammet ind med; men efter
de Udtalelser, jeg har vist synes Foredragene at være
besvaret paa en Tiltænkning hændt af gamle Tante, som

lijg allerede kjend Kunstnaren Raphael.

Hans yndelig Brev til mig for at jeg mig for venskab
eller venskab eller i det hele taget mig bekendt, og
især at imøde Tilværelsen: —

— Men Møllen har jeg ikke kendt i længe Tid, for anden
Tid er der blev fortalt, at Møllen har været syg. —

De taler om et Rygt, som har næret Dem og som
giver udtryk for et Tids Johanen skulde han skrive
Til mig her i By, Møllen har udgivet —

Jeg vil ikke, hvilken By De sigte til, men Johan
en har for over et Aar siden fortalt mig, at han arbej-
dede for en By, som M. skulde udgive, og som handlede
om dansk Renaissance Arkitektur. Hvis De inter-
esserer Dem for de store Arbejdsmaade skal jeg gerne
fortælle Dem, hvad jeg vil; Det er Ting som Johan
aldrig har lagt Skjæl på og som er blevet De kjendte
meget velkendt mig.

En kjendte tysk Fotograf (hvis Navn de formodentlig kjender,
jeg husker det ikke: Øjeblikket.) sender en Modtageren her
med en Fotografier; han giver en kortfattet Re-
sumé af alle Kjendte og Anseende og siger ud og foto-
graferer fra mig og fra og han har som formodentlig
er i Østskolen, hvor der er den belystige Mand
fra Kunstens Ansættelse, og han kendte og kjender til
H. Elah med Møllen. og anmoder ham om at skrive
Til mig, som skrive og vil til at lægge Navn til og
modige Honorar, men kendte og privat til den
sagkyndige fra Arkitektur Ansættelse H. P. Johansen

Da haas mange Forretninger ikke lems ham Tid.

Le. Muldahl giv sin Johansen en Tor Vink, men efter P's sigende er det denne som lever Dagen. ~~Mange~~
Jeg var en Dag fotografen igjennem og udstalt min
Forretning over, at mange af vor interessanterste Renais-
sance ting manglende, medens der var ting imellem, der
skulde ikke være Renaisancen. Jeg fik der for, at
at der var en ^(fotografen) noget som fotografen havde ordret
og han havde ikke Lyst til at gøre nogen Forretning
heri, og var borte og antog min him at bringe de
materiale, der var. Der er på denne Maade
at man viser sig som Patriot og Videnskabsmand
for engang, naar man er Thant harer af Rigets
første Embeder. — Der er imidlertid Aars og Dage
siden at Johansen fortalte mig om denne Sag, hvis
den derimod skulde have en men bestemt Tjener
for dem, skal jeg gjerne gøre den opfindet eller
supplert.

Hvad Tolk make?

Ja Christianus make Tolkere og jeg ingenting!
at det er ikke noget nyt.

Hvad Hammerskjær arbejder på er en Hjemmelgjort,
men ikke rødt.

Dr. Møls har make nogle udkj. Kæder, som han vil
have til Paris. Ja der er jo ~~for~~ ingen Mennesker
hjemme, som herredes skulde jeg ikke men.

Forresten begynder det sigelig med vor Delagelse i Pari-
seridskillingen, der er vist anmeldt som for Alledde,

at det her end bager iude Overjelen, nu man alle
 helt bader ogjegen enhver Deltagere for alle de gjen-
 Naester. I den Kamel. At alle den offentlige
 har en stor Del af de alle bekant og til held en
 af den i den Deltagere —

Kronprinsen rejste i Dag til Stockholm.

Princeton Marie skal paa Kaddatol d. 26. —

Tuxen & Krüger's Elms had imago after spith
Kegle has "Dolls"; Alligard. —

London se endlich ankommen, dass er das Stoske of
alt, hat der hieß er sei: Darnack (after Belmings)
Jem er isiblie.

Zakman y Sengast vas; Tjasta, men da de
in Dag jaast det, Lamsmett ophengt; Rindene
stegtes i et Kjødt, her man iuger Rindene
have.

Christiansen let riding his Glazer for this morn, came
in saddle & to Müllers.

Dito only Napoleon at Winked.

Dita gjener ietmaket

D. 70 Ihre glückliche

Dile has found per as light as Apollo's hit in Proter

(Correspondance fra Rom) Tre Asta Ningsat findes, at
Legat: det sidste Kegel gjør sig selv bekræftet!!!!

(Correspondence fra Paris) Kl 8-10 mæde i i Hestotel per
Mund-Mærke, fra 10-12 arbejder i i en lille Kasse bagved

Penkham. Kl 12-2 bage i et et Acacias bl et Tragtstrel
der fra 2-3 er i. Ly med en Vinter for Arbejder
fra 4-6 der samme Vinter i, Køn i Ly og fra 8-8
i elektrisk Ly, ser et lille Maaske til 10 men one
er i et et 7 gode ikke se men et Paris!

(Correspondance für Berlin. enthält 100 Nummern.)

Ja om kan jeg sige ilt men ; men jeg
ved dog ilt kan at den kan sluttet sig
Sladde for ingen Ting - De er at de stalle
Man kan alt indjæes for Kæns Dindhed.

Sei mir schon bei Dir sein zu
Dir sehr
Dein
Johann Roesch

Christiansen bet hilse